

ТОШКЕНТ ОҚШОМ

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОЙ - СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 226 (10.029)

2003 йил 20 НОЯБРЬ

**ПОЙТАХТНИНГ
Бир кунли**
Янгиликлар, воқеалар

ҚИСКА САНДРА

- **КОРИ** Ниёзий номли педагогика фанлари илмий тадқиқот институтида уюштирилган анжуман умумий ўрта таълим мактабларида табақалаштириб ўқитиш муаммоларига бағишланди.
- **ЎЗБЕКИСТОН** Давлат жаҳон тиллари университетига талабалар кунли муносабати билан «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Акмал Икромов туман бўлими ташаббускорлигида тадбир ташкил этилди.
- **РЕСПУБЛИКА** таълим марказида таълим ҳафталиги кунларини ўтказишга бағишланган тадбир халқаро АКСЕЛС ташкилоти ҳамкорлигида уюштирилди.
- **ТОШКЕНТ** Ислон университетида талабалар иштирокида ташкил этилган тадбир «Биз тинчликсевар юрт фарзандларимиз» деб номланди.
- **ТОШКЕНТ** Давлат юридик институти ташаббуси билан 31-Меҳрибонлик уйида хайрия тадбири бўлиб ўтди. Унда тарбияланувчиларга замонавий компьютерлар, ўқув қуроллари, спорт кийимлари туҳфа этилди.
- **Тошкент шаҳар ҳокимлиги** Матбуот хизмати ва ўз мухбирларимиз хабарларидан.

ҲАМКОРЛИК УЎҚЛАРИ КЕНГАЙМОҚДА

Ўзбекистон Бадий академияси Замонавий санъат марказида юртимизда қарийб икки ой давом этган Япония маданият кунларининг ёпилиш маросими бўлиб ўтди.

Таъкидланганидек, Буюк ипак йўли чорраҳасида жойлашган юртимизда азал-азалдан дунёнинг кўпгина давлатлари билан дўстлик ришталари мавжуд бўлган. Мустақиллик йилларида Президент Ислон Каримов ташаббуси билан Ўзбекистон-Япония ўртасидаги иқтисодий, илмий, маданий алоқалар янги босқичга кўтарилди.

Мамлакатимизда ҳар йили Япония маданият кунларининг ўтказилиши яхши анъанага айланиб қолган. 1996 йилдан буён ўтказилиб келинаётган ушбу тадбир икки мамлакат халқларини янада яқинлаштириш, Ўзбекистон билан Япония ўртасида маданий ҳамкорлиқни янада кенгайтиришга хизмат этаётгани эътиборга лойикдир.

Япониянинг Ўзбекистондаги Фавкулдда ва Мухтор элчиси Акио Кавато ушбу тадбир икки мамлакат халқларини ҳамкорлик йўлида янада жипслаштиришни кайд этди.

Дастурга киритилган бу галги тадбирлар ўзига хослиги ва кенг миқёсда ўтказилгани билан аввалгиларидан фаркланди. Унинг «Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси ва Кунчиқар юрт элчихонаси ҳамкорлигидаги япон фильмлари фестивали билан бошланганида ўзига хос рамзий маъно бор. Ранг-баранг тадбирлар нафақат пойтахтимизда, балки Самарқанд вилоятида ҳам ўтказилди.

Президент Ислон Каримовнинг 2002 йил июлида Японияга қилган расмий ташрифи ва

унда имзоланган ҳужжатлар, жумладан, Дўстлик, стратегик шериклик ва ҳамкорлик тўғрисидаги қўшма баёнот ҳам мамлакатларимизни, халқларимизни бири-бирига янада яқинлаштиришга хизмат қилаётди. Япония маданият кунлари ҳам ана шу яқинлик руҳида ўтгани қувонарлиқдир.

Ўз навбатида Кунчиқар юрда ҳам мустақил Ўзбекистон тарихи, адабиёти, маданиятига қизиқиш катта. Келгуси йили Япониянинг йирик таълим даргоҳларидан бири Сока университетига бобокалонимиз Алишер Навоий ҳайкали қад ростлайди, ушбу кўна заминда Ўзбекистон маданияти кунлари бўлиб ўтади, Ватанимиз ҳаётини акс эттирувчи катта фотокўргазма ташкил этилади. Демак, ҳали яна кўплаб хайрли тадбирлар олдинда!

Назозат УСМОНОВА,
ЎЗА мухбири

Таълим сифатини янада яхшилашда ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш муҳим аҳамият касб этади. Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими марказининг Германия техникавий ҳамкорлик жамияти билан биргаликдаги лойиҳаси доирасида кўплаб хайрли ишлар амалга ошириляпти.

МУАЛЛИМЛАР МАЛАКА ОШИРДИ

Мазкур марказда бўлиб ўтган семинарда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини ҳаёта татиқ этиш борасида мамлакатимизда кенг қўланиш ишлар амалга оширилгани, хусусан, жойларда қисқа давр ичида жаҳон андозаларига жавоб бера оладиган 51 академик лицей ва 428 касб-ҳунар коллежи қуриб фойдаланишга топширилгани таъкидланди. 1998-

2003 йиллар мобайнида янги ташкил этилган таълим масканларининг моддий-техник базасини ривожлантиришга республика бюджетидан 26,81 миллиард сўмдан зиёд маблағ сарфланди. Миллий дастурнинг навбатдаги босқичи устувор вазифаларидан бири эса мазкур ўқув даргоҳларида таълим сифати ва мазмунини янги поғоналарга кўтаришдан иборат. Бу

аввало, коллежларда ёш авлодга илм берадиган педагог кадрларни ўқитишни, қайта тайёрлаш ва малакасини оширишни талаб этади.

Таълим мазмунини янада юксалтиришда ўқитишнинг интерфаол усулларидан кенг фойдаланиш, ўқитувчиларнинг компьютер саводхонлигини ошириш, янги таълим-ахборот технологияларини жо-

рий этиш, мультимедиа, электрон дарсликлари амалиётга самарали қўллаш муҳим аҳамият касб этади.

Ўрта махсус, касб-ҳунар таълимининг ривожлантириш институтида беш кун давом этган семинарда Марказий Осиё ва Кавказ республикаларидан келган ушбу таълим ўқитувчилари малака ошириш билан бирга, юртимиздаги таълим ислохотлари жараёни билан яқиндан танишди.

XVI сақоси

Барча маъбаладан олган сўнгги хабарлар

Мамлакатимизда

• Мамлакатимизга ташриф буюрган Япония ташки ишлар вазирининг ўринбосари, Бош вазирнинг «Катта саккизлик»даги шахсий вакили Ичиро Фужисаки кеча Ўзбекистон Республикаси Бош вазирини Ўткир Султонов ҳамда Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирини Содиқ Сафоев билан учрашди.

• Кеча Олий Мажлисининг Иқтисодиётни ислоҳ қилиш ва тадбиркорлик масалалари кўмитасида «Ўзбекистон иқтисодиётида хусусий секторни янада ривожлантириш ва мамлакатда мулкдорлар синфини шакллантириш» мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди.

• Мамлакатимизнинг Жаҳон савдо ташкилоти аъзоллигига қабул қилинишига оид музокарага тайёргарлик юзасидан Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар агентлигида кишлоқ ҳўжалиги масалаларига бағишланган анжуман бўлиб ўтди.

• «ЭКОСАН» халқаро жағмармаси ташаббуси билан мамлакатимизда аккредитация қилинган дипломатик корпус ва халқаро ташкилотларнинг вакиллари иштирокидаги навбатдаги сафар Оролбўйи минтақасига кирувчи Бухоро вилоятига уюштирилди.

Жаҳонда

• Туркия махсус хизмат вакиллари Истанбулдаги ибодатхоналарини портлатишда гумон қилинаётган шахсларни аниқлашди.

• Прагадан Нью-Йоркка йўл олган Чехия ҳаво йўлларига қарашли самолёт борда бомба бор деган хабар олинганидан кейин Исландияда кўнишга мажбур бўлди. Бироқ текширув чоғида лайнердан ҳеч қандай портлатиш мосламаси топилмади.

• Кеча Бағдод шаҳридаги Япониянинг Ироқдаги элчихонаси номаълум шахслар томонидан ўққа тутилди.

• Россия пойтахтида ўтказилган «Болалар Москва чизди» ташаббуси билан ёш ҳамюртимиз Оксана Бедринца биринчи ўринни эгаллади.

• Голливуднинг «Гайдфильм» компанияси Буюк мутафаккир Умар Хайём ҳақида «Асрагил» фильмининг суратга олишга киришди. Унинг айрим қисмлари ҳозирда Бухорода суратга олинляпти.

Обуна — 2004

«ОҚШОМ» ДОИМИЙ ҲАМРОҲИНГИЗ, ДИЛКАШ СУҲБАДОШИНГИЗ

Маълумки, шу кунларда мамлакатимизнинг барча алоқа бўлимларида 2004 йилги обуна ишлари қизгин давом этмоқда. Кўплаб ташкилот, идора, ҳўжалик ва маҳаллалар бу долзарб вазифага ўзига хос масъулият билан ёндошиб, уни амалга ошириш йўлида барча саъй-ҳаракатларни қилишляпти. Буни тахририятимизга муштарийларимиздан келиб турган обуна билан боғлиқ хат-хабарлардан ҳам билса бўлади. Зеро, матбуотнинг қадрига етган, уни ҳаётининг ажралмас қисми, мазмунли деб билган, республикамизда ҳамда жаҳонда рўй бераётган янгиликлардан мунтазам хабардор бўлиб боришни истаган инсон учун обуна масаласида ҳеч қандай баҳона сабаб бўла олмайди. Шунинг учун у ҳеч иккиланмасдан кейинги йил учун обунани расмийлаштиради.

Албатта, қарс икки қўлдан чиқади. Қайсики, нашр мазмундори ва қизиқарли мақолалари билан ўқувчи манзур бўлса унинг муштарийлари ҳам ўз-ўзидан орлиб боради. Мана шу ниятда барча газета ва журналлар қатори «Оқшом» тахририяти ҳам ўз ихлосмандларининг тақдир ва истақларидан келиб чиқиб келгуси йилда газетани янада ўқимшароқ қилиш мақсадида бир қатор режаларни белгилаб қўйди. 2004 йилдан бошлаб янги-янги ружулар остида ранг-баранг мавзудagi мақолаларни ўз саҳифаларида ёритиб боради.

Янгида тахририят аъзолари Наманган вилоятининг Косонсой туманида иходий сафарда бўлиб қайтишди. Бу ерда ўтган учрашувлар, ўзаро мулоқотлардан маълум бўлиди, «Оқшом» ихлосмандлари узоқ вилоят ва туманларда ҳам кўплаб тоғилар экан. Косонсойлик ўқувчиларнинг газетамизга бўлган меҳри ва дил сўзлари бизни қувонтирди. Кўни кеча ушбу туман раҳбарияти томонидан тах-

ририятимизга йўлланган мактубда «Оқшом»га бир йўла 200 киши обуна бўлганлиги баён этилган. Шунингдек, адресимизга Самарқанд вилоятидан келган мана бу хат ҳам бизни эътиборсиз қолдирмади. «Серкўёш, мустақил диёримизда жуда кўплаб газета ва журналлар чоп этилади. Уларнинг ўз йўналиши, ўз мавзуси бор. Хар бири ўзига яраша мухлисларга эга. Мен эса бир неча йилдан бери энг яқин дўст, сирдош ҳамроҳимга айланган «Тошкент оқшом» газетасининг муҳлисиман, — деб ёзди уруғлик ўқитувчи Гулнора Рашидова. — Газетада ёритиладиган ранг-баранг мавзудagi мақолалар, аниқсиз «Турмуш чорраҳаларида», «Бу ҳаёт бўстонида», «Санъатимиз даргалари», «Хотира уйғонса гўзалдир», «Шарқ дурдоналари» руҳини остида бериладиган мақолалар менга жуда маънўл бўлади. Фикримча, биргина «Оз-ўз ўрганиб доно бўлувчи барча ёшдаги газетхонлар мазза қилиб ўқийди. Фарзандлар тарбиясида ҳам улар жуда асқотади. Мен

бир мухлис сифатида газета саҳифаларида бундан кейин ҳам ўқувчини қизиқтирадиган ранг-баранг мақолалар бериб борилишини истар эдим».

Албатта дил сўзлари битилган бундай мактублар бизни ҳўшнуд этиш билан бирга ўз ишимизга бўлган масъулиятимизни янада оширади. Азиз муштарийлар, барча нашрлар қатори «Тошкент оқшом» газетасига 2004 йил учун обуна ниҳоясига етиб бормоқда. Сизга ҳар доим энг яқин ҳамдам, ҳамфикр ва маслаҳатгўй бўлиб келган севимли нашрингизга обуна бўлишга ишолшинг. Газетамизга бўлган меҳру-муҳаббатингиз, садоқатингиз учун олдиндан ташаккур билдирган ҳолда шу кунларда пойтахтимизнинг барча алоқа бўлимларида газетага обуна расмийлаштириляётганини яна бир бор эслатиб қўймоқчимиз. Шундай қилсангиз янги йилнинг биринчи кунидан бошлаб «Оқшом» хонадонингизга ўзи кириб боради.

ТАХРИРИЯТ.

Иқтисодий

ТЕЗ ВА СОЗ

Халқимизда «Тежалгани ўзининг фойда» деган аjoyиб нақл бор. Бугунги кунда ушбу нақлни хонадонларига сув ва газ ҳисоблаш ускуналари ўрнатаётган истеъмолчилар яққол сезишмоқда.

Ана шундай ускуналарни хусусий ва кўп қаватли уйларнинг хонадонларига ўрнатишда пойтахтимизда фаолият юритаётган кичик ва хусусий корхоналарнинг ҳиссаси катта бўлмоқда. «Бунёд» қурилиш-сервис» шўба корхонаси пайвандчилари ҳам ушбу муҳим ишда ғайрат-шижоат кўрсатишгаётганини алоҳида таъкидлаш ўринлидир. Улар республика Вазирлар Маҳкамасининг уй-жойларга газ ҳисоблаш ускуналари ўрнатишга доир қўшимча чора-тадбирлар ҳақида чиқарган қарори ижросини таъминлашда «Сергелитумангаз» идораси ходимлари билан ҳамкорликда иш юритишмоқда.

— Ҳозирда тумандаги 50 дан зиёд кўп қаватли уйлардаги хонадонларга газ ҳисоблаш ускуналари ўрнатиб бердик, — дейди корхона раҳбари Низомиддин Умрзоқов. — Бу борада 4 та бригада пайвандчилари ўрнатиш ишларини тез ва соз адо этишмоқда. Шунингдек, корхонамиз қошида ташкил этилган махсус бригада ҳисоблагич ўрнатилган хонадонларда бирорта муаммо туғилиб қолса, кечаю кундуз ёрдамга шай туради.

БУЮРТМАЧИЛАР
МАМНУН

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг бозориги бўлиши ва тезда харидор эътиборини жалб этиши, албатта тадбиркорнинг маҳоратию тайёрланаётган товарнинг сифати ва қадоқлинишга боғлиқ.

Бу борада Шайхонтохур туманида ўтган йилда иш бошлаган «Дон Кихот» хусусий фирмаси мутахассисларининг изланишлари ўз натижасини бермоқда. Корхонада замонавий дастгоҳлар ёрдамида 3 турдаги майонез ва 3 хил кетчуп маҳсулотлари тайёрланиб, буюртмачиларга етказиб берилмоқда. Мухими ушбу маҳсулотлар 90 фоиз маҳаллий хом ашё ҳисобига ишлаб чиқарилаётган бўлса, эҳтиёжга кўра бир ва ярим литрлик бежирим идишларга қадоқланаётгани харидор эътиборини тортади.

Ҳозирда тадбиркорлар ички бозорни сертификатланган ва хорижиникидан асло қолшмайдиган, шу билан бирга четниқдан 2 барабар арзон маҳсулот билан таъминлаётган бўлса, келгусида эса ишлаб чиқаришни кенгайтириб, қадоқлашга алоҳида эътибор қаратиб, хориж бозорига чиқишни ҳам мўлжаллашмоқда.

Дилноза ҒИЁСОВА

Конституциямиз яшашда ва амал қилишда

ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТ САРЧАШМАСИ

Мухтарам Президентимиз Ислон Каримов таъкидлаганидек, «Табиийки, ҳар қандай давлатнинг юзи, обрў-эътибори унинг Конституцияси ҳисобланади. Зотан, Конституция давлатни-давлат, миллатни-миллат сифатида дунёга танитадиган Қомусномадир. Шу маънода Асосий Қонунимиз халқимизнинг иродини, руҳиятини, ижтимоий онги ва маданиятини акс эттиради». Ана шу боис мўтабар Қомусномада мамлакатимизнинг тавсифи берилган, давлат ва жамият қурилишининг туб моҳияти, мақсади ва тараққиёт йўналиши белгиланган, ҳокимият тизими, унинг фаолият принциплари, давлат органларининг асосий ваколатлари ифода қилинган.

Ҳар бир миллат ўзининг туб орзу-ниятларига, маънавиятига, асосий фаолият дастурига эга. Ўзбек давлатчилиги ҳам доимо ўзига хос ривожланиш дастурига, барча эъзозлаган туб йўналишлар ва йўл-йўриқларга, ўз аллоҳлар иҳод қилган сиёсатнома, хираднома, зафарнома, васиятнома-лардаги талабларга суянган. Давлатни бошқаришга оид ғоялар, тартиб-қоидалар Абу Наср Форобийнинг «Фозил одамлар шахри» асарига, соҳибқирон Амир Темурнинг «Тузуқлари», Заҳириддин Боҳурнинг «Бобурнома»си, Мирза Муҳаммад Ҳайдар ёзган «Тарихи Рашидий» каби асарларда кенг ўрин олган.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси юртимизда илк бор бунёд этилган ва халқимизнинг эркин-иродасини ифодалаган энг муҳим Асосий Қонундир. У илгариги шу хил қонун ҳужжатларидан туб моҳияти ва мазмуни билан фарқ қилади. Тарихга назар ташлаган, мустама-лақа ҳолида бўлган даврларда ўлкамиз чор ҳукматининг губернатори 1865, 1867 ва 1886 йилларда чиқарган низомилар билан идора қилинган. Шўролар даврида 1927, 1937 ва 1978 йилларда Республикаимизда қабул қилинган «Конституция» деб аталмиш ҳужжатлар марказдан юборилган бўлиб, бизнинг ҳаёт тарзими-га, тарихий анъаналаримизга мос бўлмаган, халқимизнинг истакларини инобатга олган эмас.

Конституцияни қабул қилиш зарурияти ўша йилларда бир қанча омишлар билан боғлиқ эди.

Биринчидан, ижтимоий ривожланиш бобидagi вазифаларни мустақил ҳал қилишга интилиш, мамлакатнинг келажаги тўғрисида масъулиятни сезиш халқимизга насиб қилди.

Иккинчидан, юртимизни иқтисодий қарамликдан озод қилиш, уни тобе, ўзини ўзи эълонлайдиган қарздор эмас, ресурслари бой, гуллаган ўлкага айланиш имкониятларидан фойдаланиш зарурияти яққол ҳис қилинди.

Учинчидан, бозор иқтисодиётига ўтиш, тадбиркорликни рағбатлантириш, хусусий мулкга йўл очиб бериш учун давлат ва шахс ўртасидаги ўзаро масъулиятни кучайтиришга эътибор берилди.

Тўртинчидан, давлат тизимида ҳокимият-

нинг уч тармоғи — қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятининг ўзаро мутаносиб фаолиятига эришиш учун ҳуқуқий замин яратиш, қонун устуворлигига, адолатга эришиш, ҳуқуқни ҳимоя қилишни ҳар томонлама таъминлашга киришилди.

Бешинчидан, маъмурий-буйруқбозлик тизими, яккабозлик тартибидан ҳалос бўлиш, барча ижтимоий вазифаларни биргаликда муҳофама қилиш ва ҳал этиш, ўзаро фикр алмашиш, ҳамкорлик, муроёна мадора руҳияти

Халқимизнинг чинакам эркин-иродаси, қадриятлари ва заковати ифода қилинган Конституциямиз қабул қилинганга ўн бир йил тўлмоқда. Мамлакатимизнинг узоқ тарихига қиёсан бу муддат кўз илғамайдиган даражада қисқа бўлса-да, ўзгаришларнинг бой мазмуни ва кенг қамровли сарҳисоби, эришилган ютуқлар жиҳатидан асрларга тенг.

барчани қамраб олганлиги.

Айни вақтда бу имкониятлардан фойдаланиш жуда чекланган эди. Кўпларда ташаббускорлик сўнган, юқоридан берилмайдиган буйруқни қуттиш ҳиссиёти ўрнашиб қолган; бунёд-гарчиликдан манфаатдорлик сезилмас; эркин фикрлашдан ҳайқилиш, маънавий бисотдан фойдаланишдан чўчиш; сўзда бир, дилда бошқа ҳолатга қўлиниш каби тўғону тўғаноқлардан ҳалос бўлишимиз зарур эди.

Мамлакатимиз мустақилликка дастлабки қадамларни қўйган кезларда иқтисодий ахвол айниқса, аянчи эди: бир томонлама иқтисод, табиий бойликлари аёвсиз исроф қилиш; қимёлашга ружу қилиш; Орол фожияси; эски технология... Ўртбошимиз таъбири билан айтганда, «Мустақил Ўзбекистон туғилган куниде оёққа туришга, ўзи юрғишга мажбур эди». Ана шундай шaroитлар ҳалқимизнинг зўрлик устидан адолат ғалабасини ифодалаш, истибдоддан ҳалос бўлиш, истиқболни белгилаш акс эттириш Конституциямизнинг туб мундарижасини белгилади. Бу машаққатли, лекин осойишталик билан самарага эришиш йўли тарихан ўзини оқлади.

Мамлакатимиз бир асрдан зиёд давом этган қарамликдан озод бўлиб, мустақилликка эришган дастлабки қунларданок, маънавият-тимизни тиклаш, софланиш йўлида белгиланган асосий вазифалардан бири сифатида ҳар бир фуқаро ўзиганинг англаши зарур эканли-гига алоҳида ургу берилди. Дарҳақиқат, Ва-танчимизнинг равнақи, халқимизнинг фаровон

ҳаёт сари илдам қадам ташлаши учун аввало, ижтимоий-иқтисодий мақсад ва ниятлар, вазифа ва йўналишларни маънавий тарозиси-да ўлчаб лозим эди. Бу борада баҳарили-ши назарда тутилган барча тадбирлар мезо-ни инсон ва унинг манфаатларидан иборат эканлигига қатъиян амал қилинди.

Конституциямиз жаҳон андозаларининг энг юқори талабларига тўла жавоб берадиган даражада бўлишига эришилди. Демократия ғояларига ва халқаро ҳуқуқ нормаларига мослиги жиҳатидан у энг мукамал Конституциялар қатори-дан ўрин олди. Унда халқчиллик, инсонпарварлик, тенглик, одиллик тамойилларига алоҳида эътибор берилди. Бу жиҳатдан Асосий Қо-нунимиз бир қанча халқаро таш-килотлар, хорижий давлатлар ва атоқли ҳуқуқшунос, сиёсатшуно-слар томонидан юксак баҳоланди. Бунинг боиси авваломбор шунда-ки, Конституциямизда инсоннинг асосий ҳақ-ҳуқуқлари ва бурчла-ри батафсил баён этилган.

Конституциямизнинг муқадди-масидаги дастлабки сўзлар инсон ҳуқуқларига ва айни вақтда дав-лат суверенитети ғояларига со-диқликдан бошланади. Таъкидлаш жоизки, ҳар бир инсон ва ҳар бир давлат даставвал мустақил бўлмоғи ва ўз тақдирини ўзи бел-гиламоғи лозим. Инсон ҳам, дав-лат ҳам фаровонликка, тинчлик, ҳамжиҳатлик ва ўзаро ҳамкорлик-ка, миллий тоғувликка интилади. Конституциямизнинг туб моҳияти

давлатнинг ҳар бир одам ҳақида ҳамўрхилиги, унинг ҳаёти фаровон бўлиши, инсон, унинг ҳуқуқлари, эркинлиги ва манфаатлари чина-кам олий қадрият эканлигини таъминлашдан иборат.

Конституциялар, одатда, энг асосий, кенг қамровли ва туб маъноли қонунларни ўзида қамлаш, мантқиқ, тизимли, ибратли, тили пухта, қайтариксиз бўлиши талаб қилинади. Конституциямизнинг матнига бу сифатлар хос. Унинг ҳар бир моддасида олам-олам чуқур маънолар акс эттирилган.

Конституциянинг мазмуни билан танишиш ҳар бир фуқарони мамнун қилади. У билан нотаниш шахс қонунлар ва уларда ифода этилган ҳуқуқ ва бурчларнинг қадрига ета олмайди. Конституцияни бу жиҳатдан ҳуқуқий саводхонлиқнинг алифбоси десак, хато қил-маймиз. Ҳар бир инсон Конституцияни норма-ларини чуқур англаши, ўз тафаккурида улар-га асосланган илхос-эътиқодга эга бўлиши-га эришиши зарур. Шу боис, Президентимиз муҳтарам Ислон Каримовнинг янги асринг бошида берган фармойишида Конституция-ни ўрганишни ташкил этишга алоҳида эъти-бор қаратиш талаб қилинади. Зеро, Консти-туция ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятнинг сарчашмасидир.

Ғафур АБДУМАЖИДОВ,
Республика Ҳуқуқий
маърифат тарғиботи
марказининг директори, профессор.

Баки

ФЬЮЧЕРС ОПЕРАЦИЯЛАРИНИНГ
ИСТИҚБОЛЛАРИ

Маълумки, ҳўжалик юритувчи субъектлар молиявий инстру-ментлар орқали ўзларининг иқтисодий фаолиятларини амалга оширадилар. Турли-туман молия механизмларидан фойдаланиб, энг кам хатар билан кўп фойда олиш учун интилади. Бун-дай молиявий механизмдан бири фьючерс операциясидир. Жа-ҳон таърибаси шуни кўрсатадики фьючерс операцияси молия тизимининг энг муҳим ажралмас қисми ҳисобланади.

Фьючерс келгусида товар ет-казиб бериш тўғрисидаги битим ёки шартнома (контракт)ни бил-диради. Унда товар етказиб бе-ришининг барча шартлари — ма-ҳсулот миқдори, баҳоси ва унинг сифати, маҳсулот учун тўлов му-ддатлари ва бошқалар олдиндан ке-лишилган бўлади.

Фьючерс операцияси молия бозорларида: а) товар фьючерс; в) молиявий (валюта) фьючерс опе-рацияси каби икки кўринишда амалга оширилади.

Республикаимизда валюта фью-черс бозорини ташкил қилиш иқти-содий ўсишга катта имкониятлар яратди. Чунки мамлакатимиз та-биий газ, нефть маҳсулотлари, са-

ноат моллари ва шу билан бирга қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини экспорт қилиш орқали қўшни ре-спубликалар ва дунёнинг бошқа давлатлари билан иқтисодий ало-қада бўлади. Республикаимизда етиштирилаётган қишлоқ ҳўжа-лиги маҳсулотлари — дон, пилла, пахта ва полиз маҳсулотлари со-тишининг фьючерс бозори ташкил қилинганда сотувчи ва харидорга бир қанча қулайликлар яратилади. Сотувчи ўз маҳсулотини келажак-да қаред, қимга ва қандай нарх-да сотишини олдиндан билади. Харидор эса ўзига керакли хом ашёни қидириб юрмасдан олдин-дан фьючерс шартномаси орқа-ли таъминот муаммосини ечиши

мумкин.

Ҳимоялаш функциясини фью-черс бозори ўз зиммасига оли-ши мумкин. Фьючерс бозори-нинг ташкил қилиниши биринчи-дан, бўлажак вазиятни олдиндан кўра билишга ёрдам бериши, ик-кинчидан, ҳўжалик ва молиявий операцияларни ҳимоя қилишга ва бу билан ҳўжалик юритувчи субъектлар молиявий аҳолининг яхшиланишига қўмаклашиши мумкин. Ўзбекистон Республика-сининг «Ташқи иқтисодий фео-лият тўғрисида»ги Қонунига му-вофиқ ҳар бир ҳўжалик юритув-чи субъект, жумладан, қишлоқ-даги товар ишлаб чиқарувчи ўз маҳсулоти ва хизматлари билан жаҳон бозорига чиқиши ва бу орқали чет эл валютасини иш-лаб топиш ҳуқуқига эгадир. Бун-да чет эл валютаси билан сав-до қилувчилар таркиби янада кенгайди. Мамлакатимизда фью-черс бозорининг ташкил қилини-ши иқтисодиётнинг янада ри-вожланишига таъсир қилиб ри-вожланиб боради ва такомилла-шади, чунки мазкур бозор ҳўжа-лик юритувчи субъектларнинг молиявий аҳолини тартибга солади ва умуман мамлакат

иқтисодиётини барқарорлашти-ришининг муҳим ва самарали механизми сифатида намоён бўлиши мўқаррар.

Бунинг учун Республикаимизда: а) валюта фьючерс бозорини ташкил қилиш бўйича жаҳон стандартларига мос келадиган меъёрий-ҳуқуқий негиз ташкил қилинса; б) молиявий фьючерс операцияларининг бир тури ҳисобланган валюта фьючерс операциялари ҳам жорий этил-са; в) мамлакатимиз валюта бир-жаси қатнашчилари таркибин кенгайтиришни кўзда тутган ҳолда, валюта фьючерс биржа-ларида иштирок этиш учун ва-люта биржларида операциялар-ни амалга ошириш ҳуқуқини бе-рувчи махсус лицензияга (рух-сатномага) эга бўлган ҳўжалик субъектлари кўпайтирилса; д) биржа иши ҳамда фьючерс опе-рациялари мутахассислари тай-ёрлаш тизимини барпо қилинса мақсадга мувофиқ бўлади.

Анвар ХОЛМУРАДОВ,
Банк-молия академияси
«Халқаро
молия институтлари»
кафедраси
тингловчиси.

ДЕМОКРАТИЯ МАКТАБИ

Салтанат
МУХЛИСЛАРГА
МАНЗУР БЎЛДИ

Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси, Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, Ўзтелеерадиокомпания ва Ўзбекистон Давлат консерваторияси ҳамкорликда Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 12 йиллигига бағишлаб октябрь ойида «Давр садолари» фестивалини ташкил этган эди.

Ушбу фестиваль 15 декабрда давом этади. Фестиваль доирасидаги концертлар шахримизнинг турли гушаларида бўлиб ўтмоқда.

Яқинда Ўзбекистон Миллий университетининг санъат саройида эстрада мусикаси концерти бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон телерадиокомпанияси қошидаги эстрада симфоник оркестри ижрочилари ўз санъатларини намойиш этишди.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Р.Шарипов, К.Қаюмов, Х.Исроилова, «Нихол» мукофоти соҳибдорлари О.Нечитайло, У.Мамахожов, С.Сайдиеваларнинг ижролари айниқса мухлисларга манзур бўлди.

БОЛАЛАР
МУСИКАСИ ЯНГРАДИ

Ўзбекистон Давлат консерваториясида болалар мусикаси концерти бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон телерадиокомпанияси қошидаги «Булбулча» болалар ва ўсмирлар хор жамоаси ва ракс гуруҳининг аъзолари иштирок этишди. Ушбу концертда бастакорлар Д.Омонуллаева, Р.Абдуллаев, Х.Раҳимов, А.Мансуров, Ш.Ерматовларнинг «Жўжалар», «Олма», «Ўрдак», «Майса», «Хох ўйна», «Қашка говмиш», «Кичкинтоймиз-гичинтоймиз» каби кўшиқларни болалар завқ билан ижро этдилар.

Гулчехра ДҮРДИЕВА

Маънавият

ЮБИЛЕЙГА
АРМУФОН

Ислом оламининг йирик намоёнаси буюк ватандошимиз Абдуҳолик Ғиждувоний таваллудининг 900 йиллигига катта тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Шу кутлуғ сана муносабати билан қатор нашрлар ҳам босмага ҳозирланди.

«Юсуф Ҳамадоний ва Абдуҳолик Ғиждувоний — ҳожагон тариқати асосчилари» деб номланган рисола эса яқинда чоп этилди. Республика ҳуқуқий-маърифат тарғиботи маркази саъй-ҳаракати билан юзага келган ушбу нашр уч қисмдан иборат. Унинг биринчи ва иккинчи қисмлари устоз ва шогирд Юсуф Ҳамадоний ва Абдуҳолик Ғиждувоний ҳаёт фаолиятларига бағишланди. Қалб сини, инсон ички дунёсининг моҳиятини ёритувчи қисм ҳам қизиқш билан ўқилади.

Убайдулло Эргашевнинг ушбу китобини «Адолат» нашриёти кўп нусхада босиб чиқарди.

(Ўз мухбиримиз)

Бектемир — пойтахтимизнинг энг ёш туманларидан ҳисобланади. У Мустақиллигимизнинг тенгдоши. Туманининг шаҳар таркибига кириши бектемирликлар ҳаётида туб ўзгаришларни юзага келтирди. Транспорт, маиший хизмат, савдо, ишлаб чиқариш, банк — шу каби муҳим инфратузилмалар бугунги кунда туманининг ижтимоий-иқтисодий асосини ташкил қилади. Бу борада гап борганда бу ишларда маҳалланинг ҳам ўзига яраша салмоқли улуши борлигини айтиб ўтмоқ жоиз. Ўзини ўзи бошқариш тизими татбиқ этилиши билан айниқса кўп қаватли уйлардаги муаммолар жойларида ҳал этилиб, уларда яшовчиларнинг ҳамжиҳатликда, ҳамдард бўлиб яшашга интилишлари кучайиб бормоқда. Оила туйғуси тушунчаси каби маҳалла туйғуси ҳам бугунги кунда устун келмоқда.

Дарҳақиқат, аини пайтда маҳалларда бўлиб ўтаётган ҳисобот-сайлов йиғилишлари фуқароларнинг фаоллиги ҳамда улар ҳаётида маҳалланинг аҳамияти ва моҳияти нечоғлик ошиб бораётганидан далолат беради.

Бектемир туманида 12 маҳалла мавжуд. Абай номидаги, «Обод», «Истиқлол», «Чашма», «Бектемир», «Бинокор» маҳаллаларида сайловлар якунига етди.

Ҳар бир маҳалладан икки нафардан тўрт нафаргача оқсоқолликка тавсия этилган 16 номзоддан энг муносиблар саралаб олинди. Уларнинг ахтарилиши маҳаллада обрў-этибор қозонган, олий маълумотли, 47-55 ёшдаги кишилардир. Улардан икки нафари оқсоқол лавозимига биринчи бор тавсия этилган бўлса, қолганларига фуқаролар томонидан маҳалла манфаати йўлида сермазмун фаолияти инobatга олиниб ҳамда тугалланмаган ишларни якунига етказиш шарти билан иккинчи марта ишонч билдирилди.

Куни кеча тумандаги «Зилола» маҳалласида ҳам ҳисобот-сайлов йиғилиши бўлиб ўтди. «Астрообод» гузары бу куни йиғилишга келган сайловчилар ва меҳмонлар билан гавжум эди. Олдиндан ҳар бир кўча, ҳар бир кўп қаватли уйдан сайланган 83 нафар вакиллардан ташқари, сайловга 50 га яқин маҳалла фуқаролари ҳам таширф буюрди. Уларни ўтган вақт ичида ўзини ўзи бошқариш органи кенгаши томонидан қилинган ишлар, келгусида маҳаллада қандай ўзгаришлар бўлиши қизиқтираётгани сезилиб турарди.

Маҳалла оқсоқоли Тўхтаҳўжа Эшхўжаев ҳисоботига кўра, икки ярим йил ичида кўзга кўринарли талайгина ишлар амалга оширилган. Жумладан, энг муҳими тўртта болалар майдончаси, 2 та спорт майдончаси тубдан янгиланган. Ҳомийлар, аҳоли ва бюджет маблағлари ҳисобидан 68 хонадондан иборат 4 та уй-жой фонди тубдан таъмирдан чиқарилди, маҳалла худудидаги ётоқхона жорий таъмирланди, 1170 квадрат метр йўлларга асфальт ётқизилди. Кўп йиллардан буён қуриб ётган маҳалланинг ариқларига сув келди. Бу

борада «Сувмаш», «Ферузабону», «Кардайиз», «Мохирсувмаш» каби корхона ва ташкилотларнинг ҳиссаси салмоқлидир. Биргина «Сувмаш» акциядорлик жамияти томонидан кейинги пайтда маҳалла эҳтиёжига 0,5 миллион сўм ажратилган ҳам эътиборга лойиқ.

Бу рақамлар тафтиш комиссиясининг ҳисоботида ҳам ўз аксини топди.

Шу билан бирга маҳаллада маънавий-

ҳуқуқий ва тарбиявий ишларда ҳали камчиликлар мавжудлигини инкор қилиб бўлмайди. Бу ерда 750 нафар ўсмир ёшлар истиқомат қилади. Кейинги пайтда вояга етмаганлар томонидан ҳуқуқбузарлик ва жиноятчилик содир этилиши қамайган. Бироқ ўсмир ёшларнинг соғлом турмуш тарзи таъминлаши, уларга мактабдан ташқари бўш вақтини унумли ўтказиши учун етарли даражада шароит яратилмаганини кузатиш мумкин. Бунга ҳисобот-сайлов йиғилишида иштирок этганларнинг фикри ҳам далил бўла олади.

Лидия ДАЛИДУДКО,
маҳалла фуқароси:

— Ўн тўрт йилдан буён шу туманда истиқомат қилаётган бўлсам, фақат кейинги тўрт-беш йил ичида маҳалла нималигини англаб етдим. Қўшнилар билан умумий муаммолар кўпчилигини инкор қилиб бўлмайди. Демак, уларни биргаликда ҳал этса ҳам бўлади. Бу борада маҳалламизнинг ўрни аини мундоқдир. Маълумки, илгарилари кўп қаватли мавзеларда маҳалла тушунчасининг ўзи йўқ эди. Ҳозирда эса ҳаттоки ширкатлар қилмаган ишни маҳалла урдадай олаётгани кўпчиликка маъқул тушмоқда. Биргина истагим, фарзандларимиз учун маҳалла худудида бепул тўғараклар ташкил этилса. Ўз навбатида, биз, фуқаролар ҳам, бу ҳаракатни жонлантиришда ўз ҳиссамизни қўшишга тайёرمىз.

Владимир КИСЕЛЁВ,
пенсионер:

— Мактаб ёшидаги невараларим бор. Уларнинг ота-онаси, ўзим ҳам куни билан ишда бўламан. Болаларимизни

мактабдан сўнг нима билан машғул қилиш борасида ҳар доим бош қотиришга тўғри келади. Уларни ҳозирги кунда тўрт девор ичида ушлаб туриш кийин... Спорт секциялари ёки бошқа бир йўналишдаги тўғараклар бўлса бу муаммонинг ечими анчагина таъминланган бўларди.

Шарифа БАЁНОВА,

293-мактаб директори:

— Маҳалла оқсоқоли ҳисоботида учта ноқобил оила ҳақида сўз борди. Тўғри, гап рақамларда эмас, лекин бу ачинарли ҳолдир. Демак, бу борада тегишли иш олиб бориб, ушбу масалани умуман кун тартибидан чиқариб ташлашга ҳаракат қилиш зарур. Маълумки, «Оила-мактаб-маҳалла» тизими яратилган, бироқ амалда у ўз ифодасини топаётгани йўқ. Бунга биз ҳам масъулиятсизлик билан ёндошаётганимизни инкор қилмаймиз. Маҳалла ва мактаб ҳар бир оилга кириб бориб, фарзандларни тарбиялаш масалаларида яқиндан ёрдам бериши зарур...

Юқоридаги фикрларнинг барчаси

ҳисобот-сайлов йиғилишида очик-ойдин айтиб ўтилди. Демак, аҳоли томонидан бир пайтлар юқори органларда ҳал этилиши мумкин бўлган масалалар бўйича ҳам маҳаллага ишонч билдирилатгани фуқароларнинг сиёсий жиҳатдан онги ошиб бораётганидан, фуқаролик жамияти сари изчил қадам ташланаётганидан дарак беради.

Маҳалла сайлов йиғилишида иштирок этган Тошкент шаҳар ҳокими — фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига сайловни ташкил этиш ва уни ўтказишга кўмаклашувчи шаҳар комиссияси раиси Рустам Шоабдурахмонов айнан шу масалага эътибор қаратиб, маҳалла фуқароларининг бу борадаги фаоллигини қўллаб-қувватлади. Шу билан бирга йиғилишда кўтарилган айрим муаммолар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирди, хусусан, туманда касалхона, спорт мажмуаси қурилишини амалга оширишда маҳалланинг негизи ҳали мустаҳкам эмаслиги, шу боис бу борада ҳокимликлар, жумладан, шаҳар ҳокимлиги маҳаллар билан ҳамкорликда иш олиб бориши лозимлигини алоҳида таъкидлаб ўтди. Маҳалла фаолияти самарасини янада оширишда биринчи навбатда ҳудудларни обод қилиш, тозалаш масалаларига ҳамда жамоатчилик назоратига масъулиятни кучайтириш борасида ҳам ўз фикрини билдирди.

Ҳисобот йиғилишининг энг муҳим жиҳатига келсак — сайловга қўйилган икки номзоддан кўпчилиكنинг очик тарзда берган овози билан «Зилола» маҳалласи фуқаролар йиғини раиси этиб яна Тўхтаҳўжа Эшхўжаев сайланди.

Ильмира ЗАЙНУТДИНОВА

Маъбиркорлик

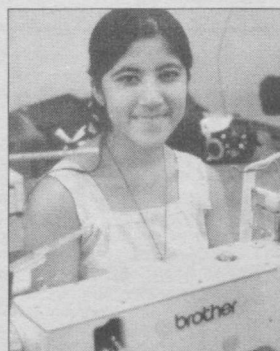
МАҲСУЛОТ ТУРЛАРИ ОРТАДИ

Ҳар бир мавсум барча соҳа ходимлари зиммасига ўзига хос масъулият юқлайди. Шу жумладан тикувчилар ҳам мавсумбон кийим-кечаклар тайёрлашга эътиборини кучайтиришади.

«Акома» хусусий фирмаси чеварлари ҳам аини кунларда ички бозорни аёллар, эркаклар ва болалар иссиқ ички кийим-кечаклари билан таъминлаш йўлида изланишмоқда. Бу борада уларга бозорни ўрганиш, ички имкониятлардан, мавжуд хорижий ускуналардан фойдаланиш, Фарғона, Бухоро вилоятларидаги ип-йигирув фабрикалари билан ҳам ашё масаласидаги ҳамкорлик юксак самара бермоқда.

— «Акома» ёрлиги билан чиқараётган трикотаж кийимларимиз Хитой, Туркия, Европа давлатларида тайёрланаётган мана шундай товарлар билан бемалол рақобатлаша олишнинг мақсад қилиб қўйганмиз ва бунга эришяпмиз ҳам, — дейди корхона директори Отабек Миржалолов. — Негатив сифатли хом ашё, замонавий тикув ва тўкув ускуналари, тажрибали чеварла-

римиз ва уста моделчиларимиз — буларнинг барчаси рақобатбардош маҳсулот

тайёрлашнинг асосий омилларидир. Бугунги харидорнинг лиди юксаклиги, эҳтиёжи эса ўзига яраша эканлиги бизни доимий изланишга, маҳсулот турларини кун сайин янгиллашга ундайди. Чунки бок

вомида кийим-кечакларимиз тури 2-3 тадан 150 хилгача етди. Жорий йилнинг ўзида эса 20 турдаги янги маҳсулотларни харидорларга етказиб бердик.

Бежизга сифат харидор чақиради, дейишмайди. «Акома»чилар ҳам харидорни маҳсулот сифати ва нархи билан жалб этишмоқда. Улар ўзларининг муҳим мақсадлари — ички бозорда муносиб ўрин эгаллаш учун барча имкониятлардан оқилона фойдаланаяпти.

Шарифа ИЛЁСОВА
СУРАТДА: ҳар бир маҳсулот сифатини таъминлашга интилиб, назоратчи эътиборини қозонаётган чевар Саодат Зулфиқорова. Ҳакимжон Солиҳов олган сурат.

Гипертония касаллигининг асосий белгиси артериал босимнинг баланд бўлишидир. Бу касалликда ҳар хил физиологик тизимлар ва аъзоларда патологик ўзгаришлар кузатилади. Энг кўп шикастланувчи аъзоларга ёки нишон аъзоларга юрак, бош мия, буйрак ва кўз туби томирлари киради.

Мутахассис маслаҳати

ГИПЕРТОНИЯДАН САҚЛАНИНГ

Артериал гипертония аҳоли орасида кенг тарқалган хасталик ҳисобланади. Тошкентда бу касаллик 40-59 ёшдаги эркекларнинг 26 фоизда аниқланади. Аёлларда ҳам касаллик кўп учрайди, лекин уларда иккиламчи артериал гипертония — буйрак, эндокрин касалликлар ва бошқа хасталиклар туфайли юзага келган гипертония кўпроқ кузатилади.

Аҳолининг профилактик текширувларида аниқланган ва артериал босими баланд бўлганларнинг 50 фоизи, уларнинг кўпиди нишон аъзоларда ўзгаришлар бўлишига қарамай, ўзларида бу касаллик борлигини тан олмайдилар, даволанмайдилар. Улар артериал босим жуда баланд кўтарилганда (гипертоник криз) ёки нишон аъзоларда оғир ўзгаришлар юзага келгандагина шифокорга мурожаат қиладилар. 25 фоиз беморлар ҳатто ўзларида босим баландлигини билсалар ҳам даволанмайдилар. 15 фоиз беморлар аввал даволаниб қўйилган, лекин қон босими яна баланд бўлиб қолганлигини билмайдилар. Даволаниб юривчилар артериал гипертонияси борларнинг 13 фоизини ташкил қилади, лекин улар етарлича даво олмайдилар, самарали даволанганлар (босими нормаллашганлар) фақат 5 фоизга тенг ҳолос.

Артериал босими баланд бўлганларнинг ўз соғлиғига бундай эътиборсиз бўлиши уларнинг ҳаёти учун жуда хавфлидир. Чунки артериал гипертония одамларда юрак инфаркти, миёга қон қуйилиши ва паралич бўлиб қолиши, фавқулодда ўлимга олиб келувчи касалликдир.

Соғлом одамларда систолик босим 130 мм симоб устунидан паст, диастолик босим 85 мм симоб устунидан паст бўлади (нормал босим).

Систолик босимнинг 130-139 ва диастолик босимнинг 85-89 бўлиши юқори нормал босим дейилади. Артериал босимнинг 140/90 мм симоб устунидан баланд бўлиши гипертония касаллиги белгиси ҳисобланади.

Гипертония сурункали руҳий-эмоционал зўриқишлар бўлганларда, сигарета ёки нос чекувчиларда, алкоголь истеъмол қилувчиларда, семизларда кўпроқ ва тезроқ ривожланади, у шунингдек, буйрак ва эндокрин касалликлар билан оғриган кишиларда кузатилади.

Гипертония касаллигининг ривожланиш механизми мураккаб.

Артериал босим баланд кўтарилганда ёки нишон аъзоларда ўзгаришлар кучайганда беморлар бош оғриши ва айрилиши, қулоқда шовқин, баъзан юрак соҳасида оғриққа шикоят қиладилар. Нишон аъзолар томонидан асоратлар қон босимнинг 2-3 йил ичида баланд туришидаёқ юзага келади ва 5 йилдан сўнг уларнинг сони кўпаяди. Юрак инфаркти, миё инсулти, фавқулодда ўлим, юрак ва буйрак етишмовчилиги, миёда қон айланиши бузилиши, кўзнинг тўр паркин улар етарлича даво олмайдилар, самарали даволанганлар (босими нормаллашганлар) фақат 5 фоизга тенг ҳолос.

Беморни даволаш артериал босими пасайтирувчи, қонни суялтирувчи, бемор асабини тинчлантирувчи, нишон аъзолар фаолиятини тикловчи дорилар билан шифокор назоратида олиб бори-

лади. Шу билан бирга алкоголь истеъмол қилмаслик, сигарета ва нос чекмаслик шарт. Стресс ва эмоционал зўриқишларда кучли изтиробга тушмасликни ўрганиш, вазнини камайтириш, ош тузини кам истеъмол қилиш, физиотерапевтик муолажалар, акупунктура, психотерапия яхши ёрдам беради.

Соғлом одам артериал босимини ҳар йили ўлчаб туриши шарт. Бемор эса босимни ҳар 2-3 ҳафтада ўлчаб доим дори ичиб, қон босимини назорат қилса хасталикни даволаб, асоратлар ва ногиронликнинг олдини олган бўлади. Гипертонияни даволаш услуби асосан қуйидагича бўлади: беморнинг артериал босими баланд бўлган даврда унга дорилар (укол ва таблетка сифатида) аввал каттароқ дозада берилади, парҳез буюрилади. Беморнинг қон босими пасая борган сари дорилар миқдори аста-секин камайтирилади.

Қон босими нормал ҳолга келгач, бемор дорини ўртача дозада яна 20-30 кун қабул қилади (таблетка ҳолида). Сўнг бемор унинг организмга маъқул тушган дорини мадал берувчи дозада қон босими кўтарилиб кетишининг олдини олиш учун (яримта ёки кунига битта таблетка) камида 9-12 ой истеъмол қилиши шарт. Керак бўлса дорилар қўллаб турувчи дозада кўп йиллар қўлланилади ва одам организмнинг нормал босимда фаолият кўрсатишини таъминлайди.

Лекин бу услуб бузилса, дори кучи кетгач, артериал босим яна кўтарилиб кетади. Бу охир-оқибатда ёмон асоратларга олиб келиши мумкин.

Шонра ҚОСИМОВА,
17-шаҳар шифохонаси
шифокори.

Анжуманлар

Яқинда шахримиздаги «Саёҳат» меҳмонхонасида Репродуктив саломатлик бўйича Ўзбекистон ассоциациясининг йиллик умумий йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда ассоциациянинг республикамиз вилоятларидаги мавжуд филиалларидан вакиллар, шунингдек чет эллик ҳомийлар қатнашдилар.

—Репродуктив саломатлик Ўзбекистон ассоциациясининг асосий мақсади туғиш ёшидаги аёлларга репродуктив саломатлик бўйича ҳуқуқларини тушунтириш,—дейди ассоциация президенти Раҳима Назарова.—Шунингдек, уларнинг ҳаётларида репродуктив саломатлик бўйича қулайликлар яратиш, маслаҳат-

лар бериш.Яъни туғиш ёши ва ораллиги ҳақида,неча ёшда тур-

КЕЛГУСИ РЕЖАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Бугунги кунда мамлакатимизда олиб борилаётган соғлиқни сақлаш тизимидаги ислохотларда асосий диққат-эътибор халқимиз саломатлигини муҳофаза қилишга қаратиландир.

муш қуриш кераклиги,қариндошлар ўртасидаги никоҳ ва эрта никоҳнинг оқибатлари ҳақида маълумотлар берамиз. Охирги йилларда бутун дунёда СПИД касаллиги тарқалган.Бу касаллик

Биз ана шулар ҳақида аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини олиб борамиз. Шу билан бир қаторда гиёвандлик,фоҳишабозликнинг оғир оқибатлари ҳақида суҳбатлар ташкил қиламиз. Бу-

Гулором ҲАМИДОВА

САЛОМАТЛИК — ТУМАН БОЙЛИК

Миробод туманида жойлашган 1-оилавий поликлиникада ёш ўсмир қизлар ва болалар саломатлигини тиклаш, муҳофаза қилиш ишларига диққат-эътибор кучайтирилган. Айниқса, бу ерда кўп йиллардан буён ўз касбига меҳр қўйиб меҳнат қилаётган шифокор Раёно Миркомилова ёш авлод саломатлигини сақлаш йўлида бор билим ва тажрибасини ишга солиб келмоқда.

СУРАТДА: шифокор Раёно Миркомилова бемор соғлиғини аниқламоқда.

дин: «Кўз соқангнинг оқи сарғайипти, сариқ касаллиги бошланган эмасми?» Ёки: «Кўзингда қонгалаш белгиси бор, қон босимингни ўлчади кўр», ёхуд «Кўз соқанг кўкариб кетипти, иссиқлик озуқа истеъмол қил, совуқлик озуқадан парҳез эт», деб маслаҳат берадилар.

Бу оддий кўз билан кўриб, аниқлаш мумкин бўлган белгилар бўлса, ҳозирги кунда иридодиагностика учун махсус ускуналар мавжуд бўлиб, улар ёрдамида танамизда қандай ўзгаришлар содир бўлаётганини кўз қорачигидан аниқлаш мумкин. Бу усул билан қуролланган шифокорлар кўшимча ускуна билан жиҳозланиб, беморларни текширсалар, ташхис (диагностика)да яна ҳам аниқлик вужудга келиб, бунинг натижасида кўз шифокорига, бошқа касб эгаларига ёрдами тегарди ва у бошқа хил лаборатория текширишларига асос бўларди.

Беморларга тўғри ташхис қўйиш ярим даволаш бўлса, бунга иридодиагностика ёрдами қўшилса, беморни тўғри даволашда катта имкониятларга эга бўлур эдик. Хусусан, касаллик зўрайиб кетишининг олдини олиш, айниқса, юрак, қон томир, ошқозон, ичак, буйрак-жигар касалликларининг яширин даврида самарали даволаш имконияти қўлга киритилган бўларди.

Иброҳим ОРИФЖОНОВ,
тиббийёт фанлари номзоди, Ўзбекистон соғлиқни сақлаш аълочиси.

Тиббийёт масканларида

Кейинги вақтларда тиббийёт тизимида хайрли ислохотлар амалга оширилаётганлиги барчамизга маълум. Оилавий поликлиника, оила шифокори тизимига ўтилганлиги айниқса, аҳоли учун кўпгина қулайликлар туғдирмоқда.

АҲОЛИ СОҒЛИҒИНИ ЎЙЛАБ

—Эндиликда ҳар бир оилавий поликлиникада оила шифокори ўзига бириктирилган оила аъзолари барчасининг соғлиғи учун жавобгардир,—дейди Шайхонтоҳур туманида жойлашган 57-оилавий поликлиника ва Соғлиқни тиклаш марказининг бош шифокори Муҳаббат Азизова.—Бизнинг поликлиникамизда ҳам 14 та малакали, тоифали шифокорлар оила шифокори тизимига тўлиқ ўтишган. Поликлиникамиз шаҳримиз марказида жойлашган. Бу ерда Соғлиқни тиклаш маркази ҳам мавжуд бўлиб, ҳудудимиздаги 18 мингдан ортиқ аҳолига намунали хизмат кўрсатилмоқда. Бу ерда барча тор мутахассислар — қулоқ, бурун, томоқ, кўз, асаб, уролог ва акушер-гине-

кология, кардиология бўлимлари мавжуд бўлиб, уларда ўз ишининг тажрибали мутахассислари аҳоли соғлиғи йўлида меҳнат қилмоқдалар. Шуниси диққатга сазоворки, бу йил икки маротаба поликлиниканинг ўзида шахар врачлар малакасини ошириш институтидан тажрибали ўқитувчилар келиб шифокорларимиз малакасини ошириш мақсадида ўқув дарсларини ўтдилар.

Дарҳақиқат, ушбу тиббийёт масканига ташиф буюрган киши бу ердаги тартиб-интизом, озодалик, саранжом-саришталик, энг муҳими ширин сўз ва муомаладан кўнгли тоғдек кўтарилди, кайфияти чоғ бўлиб хушнуд ҳолда қайтади. Чун-

ки оқ халатли қалби пок, шифокору ҳамширалар «Она ва бола» Давлат дастурига асосан оилада тиббий маданиятни юксалтириш бора-сида кўпгина самарали иш-

би ташкил қилинган. Тиббийёт масканида чаккон, хушмуомала ва жонқуяр шифокорлар — Саида Дамухамедова, Меҳриёза Латипова, Мунира Ҳакимова, Феруза Исаева, Зухра Абдусатторова ҳамда Адиба Назарова, Наима Бердиева, Нина Каткова каби ўз ишининг жонқуярлари бўлган ҳамширалар ишидан беморлар доимо миннатдор. Поликлиникадаги Соғлиқни тиклаш марказида игна, электр билан даволаш, парафин, жисмоний жиҳатдан соғломлаштириш хоналарида малакали шифокорлар икки сменада беморларга сидқидилдан хизмат кўрсатишмоқда.

«Соғлиқ — олтиндан қиммат» дейди донишмандларимиз. Ҳақиқатан инсон учун энг бебаҳо бўлган соғлиғимизни сақлашда саломатлигимиз посбонлари доимо камарбаста бўлмоқдалар.

Дилором ИКРОМОВА
СУРАТЛАРДА: (чапдан) 57-оилавий поликлиника бўлими бошлиғи З.Абдусатторова, поликлиниканинг бош шифокори М.Азизова, бош шифокор ўринбосари М.Латипова бемор рентгени натижасини муҳокама қилишмоқда; шифокор А.Кўчқорхўжаева бемор билан машғулот ўтказмоқда.

Ҳакимжон Солиҳов
олган сураатлар.

Илҳор

ЎЗ ИШИНING ЖОНКУЯРЛАРИ

«Яхши дам, меҳнатга ҳамдам» дейди доно халқимиз. Кўп йиллардан буён Саломатликни тиклаш ва физиотерапия илмий текшириш институтининг асаб касалликлари бўлимида даволаниб келамиз.

Дам олиш масканидаги шарт-шароитлар режали ва тартибли. Айниқса, шифокорлар ва ҳамшираларнинг хушмуомалалигини айтмай-сизми, бу ердаги орас-талик, тозалик киши-

нинг бахри-дилини очди. Мириқиб дам олиш, даволаниш, кўнгил чигилини ёзиш учун ҳар хил концерт дастурлари, кизикарли суҳбат-кечалари уюштирила-ди.

Биз ушбу бўлимда даволаниш давомида, ўз ишининг жонқуяр-лар, малакали ва ширинсўз шифокору ҳамширалар ишидан мамнун бўлдик. Бўлим му-дири Бўрибой Рўзиков, шифокор Дилбар Воҳидова, ҳамширалар Дилфуза Раҳматова, Матлуба Мусаева ва бар-ча дам олиш маскани ходимларига ўз миннат-

дорчилигимизни бил-дирамыз.

Дарҳақиқат, инсон-лар саломатлигини тиклаш ва уларга беминнат, беғараз ёрдам кўрсатиш энг олижаноб ишдир. Зеро, инсон соғлом бўлсагина, ҳаёт гўзал ва умр нурафшон кечади.

А. ОДИЛОВА,
Н. ЭРИМОВА,
Н. ҲУРАЕВА,
даволанувчилар.

Шарқ дурдоналари

Оз-оз ўрганиб
Домо бўлиб...

КИССА: Ёз кунларидан бирида чумоли сувга йиқилиб тушди. Суза-суза кучдан кетди. Қуруқликка чиқишга ҳеч мадори қолмади. Шу пайтда бир каптар сув ичиш учун келиб, ариқ лабига қўнди. Чумолининг ариқ лабига етиб кела олмай, қуруқликка чиқиш учун қийналиб турган холини кўриб унга жуда ачинди.

Дарҳол бир чўпни тишлаб олиб сув устига, чумоли ёнига ташлади. Чумоли севиниб, каптар ташлаган чўпнинг устига чиқиб олди. Кейин қуруқликка чиқиб, ўтлар орасига яширинди. Каптар эса бир дарҳол шохига қўниб ўтирди.

Шу пайт қаёқдандир бир овчи келиб каптарни кўриб қолди, уни отиб туширмоқчи бўлиб милтигини тўғрилашга киришди. Буни кўрган чумоли ўтлар орасидан секингина чиқиб келиб овчининг оёғини тишлади, дарҳол яна ўтлар орасига яширинди. Овчи: «Вой оёғим!» деб қаттиқ қичқирган эди, каптар дарҳол учиб кетди.

Хисса: — Каптар чумолини сувда фарқ бўлишидан қўтказгани учун чумоли ҳам уни овчи қўлида ўлишдан қўтказди. Яхшилик қилганга, ҳатто ёмонлик қилганга ҳам яхшилик қилиш мурувватли, олижаноб одамнинг ишидир.

Байт:
Эл ридосин истар
этсанг, эй рафик,
Яхшилик қил, яхши
лик қил, яхшилик!
● **Шайх Саъдий айтади:**

Хикмат: — Ҳар ким ёмонлар билан ўтирса, яхшилик юзини кўрмайди.

Панд — Арслон билан панжалашмоқ, қиличга мушт урмоқ ақлли кишининг иши эмасдир.

Насихат — жоҳил билан баҳслашиб, жанжаллашиб ўтирган олим ҳурмат ва обрўдан умидини узин.

● **Инсоннинг дўсти** ва раҳбари — унинг фаҳми ва идрокдир.

● **Отадан фарзандга** энг хайрли мерос — одоб, гўзал ахлоқдир.

● **Мол-дунёнинг энг** хайрлиси — ҳалол меҳнат билан йиғилиб, эзгу ишларга сарф қилинганидир.

● **Сукрот ҳаким айтди:** — Ҳикматнинг боши эзгу хулқдир. Кимки хушхулқ бўлса унинг тирикчилиги хушлик билан ўтади. Одамларнинг кўнглиларига унинг муҳаббати ўрнашади. Ҳар ким ёвуз хулқли бўлса маишати тор бўлади, душмани кўпаяди. Ҳамма ундан нафрат қилади.

Фтизиатрия ва пульмонология илмий-тадқиқот институтида сил касаллигини назорат қилиш ва олдини олиш ўқув маркази очилди. Ушбу марказнинг ташкил этилиши ЮСАИД агентлигининг молиявий кўмағида Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, СидиСи касалликларни назорат қилиш ва олдини олиш маркази /АҚШ/ ҳамда ХОУП лойиҳасининг мамлакатимизда сил касаллигини назорат қилиш ва олдини олиш чора-тадбирларини яхшилашга қаратилган самарали ҳамкорлиги натижасидир. Марказ замонавий лаборатория ускуналари билан тўлиқ жиҳозланган.

ЯНГИ ЎҚУВ МАРКАЗИ
ОЧИЛДИ

Марказ мутахассисларни лаборатория шaroитида сил касаллигига ташхис қўйиш услублари, бу инфекцияни Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти томонидан тавсия этилган «Кимё терапиясининг бевосита кузатиладиган қисқа муддатли курси» /ДОТС/ дастурига мувофиқ электрон эпидемиологик кузатиш таъминоти билан ўргатиш учун ташкил этилди.

— Мазкур ўқув марказининг вазифаси жуда муҳим, — дейди ЮСАИД вакили Жоан Хейл. — Негаки лаборатория мутахассисларини ўқитиш СидиСининг Марказий Осиёдаги фаолияти асосий йўналишларидан бири ҳисобланади. СидиСи ва ХОУП лойиҳаси мутахассислари томонидан 2000 йил май ва жорий йилнинг октябр ойида Фтизиатрия ва пульмонология

илмий-тадқиқот институти билан ҳамкорликда сил касаллигига лаборатория шaroитида ташхис қўйиш бўйича 16 та семинар ташкил қилинган ҳамда Ўзбекистоннинг турли ҳудудларидан 200 нафар лаборатория ходими ўқитилди.

Мутахассислар Республика Соғлиқни сақлаш вазирлигига ёрдам бериш мақсадида янги ўқув маркази базасида сил касаллигига лаборатория шaroитида ташхис қўйиш бўйича ўқув семинарларини ўтказишни давом эттиради. Шу билан бирга, лаборатория шaroитида ташхис қўйиш сифатини назорат қилиш тизимини ривожлантириш ва татбиқ этиш, ушбу касалликни электрон эпидемиологик кузатиш таъминоти билан ўқитиш ташкил этиш режалаштирилмоқда.

Кинопублицистик асарлар қандай яратилади? Унинг адабий асоси бўлмиш сценарийда барча эпизодлар батафсил ифода этиладими? Шу каби саволларни муштарийлар тахририятимизга кўп йўллашади. Уларга жавоб бериш учун бир қатор кино ва телепублицистик асарларнинг муаллифи, профессор, Ҳамидулла Ақбаровдан «Меҳробдан зиё» деб аталган киночеркининг бунёд этилиши мисолида жавоб беришни илтимос қилдик.

— Кинопублицистика асарини яратиш ҳам сценарийдан бошланади. Сценарий эса экранга мослаб, техниканинг эстетик имкониятлари ҳисобга олиниб ёзилади. Ҳужжатли кинода сценарий эмас, икки-уч қорозга туширилган суратга олиш режаси бўлса кифоя, деган эскидан қолган мулоҳазалар ҳам учраб туради. Аслида адабий замин пухта бўлиши, ҳар бир эпизод сўз билан мукаммал ифода этилиши, режиссёр, оператор, монтажёрда ҳис-ҳаяжон уйғотиши, китобхон томонидан ҳам қизиқиш билан ўқилиши керак, деб биламан. Ун бешдан ортик сценарий ёзишимда шу талаб ҳамиша ёдимда турган. Бу мулоҳазаларга қанчалик амал қила олганман — бу ҳақда фильмларни кўрган, ўша сценарийлар билан таниш бўлган киши, жумладан муштарий фикр юритар.

Саволларга муайян фильм — «Меҳробдан зиё» мисолида жавоб бериш мулоҳазаси айтилган экан, сўзни киностудиянинг буюртмасидан бошлаш лозим бўлади. Бу гал мавзунини ҳужжатли, хроникал ва илмий-оммабоп фильмлар студияси менга тақлиф этди. Мавзунини ёритиш анча мураккаб, шу билан бирга қизиқарли кўринди. Шайхонтоҳур комплексида киношаркати пайдо бўлиши ва 37 йил давомида ўша ерда узлуксиз ишлаб туриши, «Тонг олдида», «Тоҳир ва Зухра», «Алишер Навоий», «Пахта-ой» каби дурдоналарни бунёд этиб донги оламга таралиши тарихини экранда таърифлаш шарафига мўъассар бўлганимдан хурсанд бўлдим. Лекин киноҳикояни қай тарзда олиб бериш керак? Муштарий тахририятга йўллаган мактубида келтирган савол бу ўринда жуда асосли кўринади: киношаркати жойлашган хужралар бузилиб кетган бўлса, кинофабриканинг на ҳовлиси, на кичкинагина павильони, на кўрик хонаси, лабораторияси,

монтаж хонаси кинотасмасига туширилмаган бўлмаса, у ерда ижод этганларнинг аксарияти бизни тарк этган бўлса, сценарийда эпизодларни батафсил таърифлаб бўлармикан?

Ҳужжатли киносининг қонуниятларини, талабларини ҳисобга олган ҳолда асарнинг мав-

ТИЛ — ДИЛ КАЛИТИ

Ўзбек тилига Давлат тили мақоми берилганига ҳам ўн тўрт йилдан ошди. Ҳар йили 21 октябрь кунини катта Тил байрами нишонлашни анъана тусини олмоқда. Бироқ тилга оид байрамона шодиёналар нафақат маълум саналар олдиларидангина ўтказилмай, йил давомида «Тил ва маънавият», «Тил ва дунё», «Тил ва маданият», «Тилга эътибор — элга эътибор», «Тил — дил калити», «Тилни севган элини севади», «Тил — миллат кўзгуси», «Тил ва тафаккур», «Тил ва талаба-ёшлар», «Тил ва тадбиркорлик» каби қатор мавзуларда илмий-амалий семинарлар, анжуманлар, давра суҳбатларининг мунтазам ташкил этилиши мақсадга мувофиқдир.

Тил миллатнинг улкан бойлиги ва бебаҳо мулкидир. У аждодларимиз томонидан қолдирилган катта хазинадир. Шунинг учун бизлар ўз она тилимизни севиб ўрганишимиз, кўз қорачиғида асрашимиз, тилнинг жозибдорлигини, гўзаллигини, унинг бой тиллардан эканлигини асло унутмаслигимиз зарур. Шу мақсадларга ёндошган ҳолда Юнусобод туманидаги 9-маҳсул тарих фанига ихтисослаштирилган мактабнинг бошланғич синфларида, айниқса, 4-«А» синфиди «Тилга эътибор — элга эътибор», «Тилни севган элини севади» мавзуларида очик тарбиявий соатлар ўтказиб келинмоқда. Уларнинг барчасида мактаб раҳбарияти, ўқитувчилар, шунингдек, ота-оналардан вакиллар иштирок этиб келмоқда. Тадбирда ўқувчилар ўз она тиларига бўлган иззат-ҳурматларини, муҳаббатларини ифодалаган шеър ва қўшиқларидан намуналар келтиришди. Улар улғу алломаларимиз, бобокалонларимиз Алишер Навоий, Юсуф Хос Ҳожиб қабиларнинг тил, сўз ва унинг қудрати ҳақидаги аjoyиб дурдоналарини тўқиниланиб баён этадилар. Шунингдек, алломаларимизнинг ус-

тозларни, ота-оналаримизни улуғлаб айтилган, битилган ёдномаларидан намуналар айтидилар. Улуғларимизнинг барча ҳикматномалари ўқувчи-ёшларимизнинг баркамол инсон бўлиб етишишларида, инсоний фазилатлар эгаси бўлишларида амалий ва тарбиявий омил бўлмоқда. Ўқувчи-ёшлар томонидан қуйланган қўшиқлар, ижро этилган рақслар ва турли хил чиқишлар йиғилишларга файз киритмоқда.

4-«А» синф ўқувчиларидан Шахло Рашидова, Иброҳим Нуъмонов, Мухлиса Худойберганова, Шаҳзода Одилова, Жаҳонгир Қосимов, Дурдона Исмоилова, Шохжаҳон Ҳусниддинов қабилар тил байрами тадбирларида жуда фаол иштирок этмоқдалар.

Мунтазам ўтказиб келинаётган тадбирларга тақлиф этилган меҳмонларнинг тил ва дил тўрисидаги фикр-мулоҳазалари эса катнашчиларда катта таассурот қолдирмоқда.

Дурдона ҚОДИРОВА,
9-мактабнинг бошланғич
синф ўқитувчиси

қатор эпизодларнинг ёзилишига олиб келди. Ўша лавҳаларни тўла-тўқис келтириш имкони бўлмагани сабабли уларнинг мазмунини билдириш билан чекланамиз: Шайхонтоҳурдаги кино ширкатида Абдулла Қодирий қадам ранжида этгани, ўша ерда дастлабки ўзбек бадиий фильмларидан бири бўлмиш

«Равот қашқирлари»ни кўрган ҳамда унга ҳозир долзарблигини йўқотмаган тақризни ёзгани сценарийнависга илҳом бермайдими? 1933 йилнинг қишида худди ўша ерда ўзбек киносининг дурдонаси «Тонг олдида» кўрсатилгани ва ўша кун асар ҳам, унинг ижодкори Сулаймон Ҳўжаев ҳам олий жазо олганини биласизми? Чориз сулмони фот этган бу тасманинг муаллифи, режиссёри, бош роль ижроси С.Ҳўжаев қатл этилди, асари тақиқланди. Бу фожиали воқеанинг тафсилотларини айтиб бериш, имкон даражасида тасвирлаш зарур эмасми? Яна бир воқеа: ўзбек киносининг дурдоналаридан бири «Тоҳир ва Зухра» суратга олинган дамда (1944 йилнинг кич қилласида) расом В.Еремян очликда хушидан кетиб қолгани, Тоҳир ролига эса Аббос Хидоят ҳам синиб қўрилгани... Бу каби воқеалар кино ширкатида кўп бўлган. Шундай оғир дамда бу ижод даргоҳида яратилган асарларнинг бир қанчаси жаҳонга мазкур бўлганини ёдда сақлаймиз...

Ана шундай воқеалар, ёрқин сиймоларни сценарий ва фильмга асос қилиб олдим. Режиссёр Эдуард Ханатуров раҳбарлигидаги ижодий гуруҳ фикрдошлигида ҳозирда кинотасмани суратга олиш ишлари якунланмоқда.

Ҳамидулла АҚБАРОВ
СУРАТДА: Шайхонтоҳурдаги киностудияда фильмни суратга олиш жараёни (архив сурати).

Мушоҳада
СЦЕНАРИЙДАН
ФИЛЬМГА

зусини, азалий ғоясини очишга ёрдам берадиган ҳикоя йўлини, қўлланадиган бадиий-публицистик воситаларини, айниқса кадр ортдан айтиладиган сўз ҳамда тасвир муносабатларини аниқ белгиланган ҳолда «Шарқ юлдузи» деб аталган ўша кино ширкатини, у ерда ҳукум сургун муҳитини, фильм яратиш билан боғлиқ бўлган воқеаларни, учрашув ва мулоқот дамлари тасвирлаш дамлари

Биз билмиш-билмаган

дунё

ТУФМА КЕКСАЛАР

Бразилия чангалзорларида яшовчи хинду қабилаларидан бири жуда ғалати, ғайриоддий насл билан кўпаяди. Улар она қорнидаёқ қариб, юзларини чуқур ажинлар қоплаган ҳолда туғиладилар, ҳаммасига эрта қаришга сабабчи бўладиган ирсий ген сабабчи, деб ҳисоблайди хиндуларни текширган экспедициянинг бошлиғи Эдуардо Ромардо. Аммо, ҳайратланарлиси шундаки, ташқи қарилик аломатлари уларнинг ички аъзоларига тегишли эмас экан. Қабил аъзолари бир овоздан ўзларини аъло даражада ҳис этишларини, ҳеч қандай чарқоқсиз ишлашлари мумкинлигини олимларга таъкидладилар. Бунинг устига улар ўз ташқи кўринишларини мутлақо табиий деб, ажинсиз юзларни эса қусурли деб ҳисобладилар.

АҚЛ ҲАМ ЖИНСГА БОҒЛИҚ

Яқинда америкалик ҳакимлар олиб борган тадқиқотлар шунини кўрсатдики, эркек ва аёл ўртасидаги фарқ уларнинг фақатгина гавдаси, ички тузилишида эмас экан. Бош миёфаолиятга оид тадқиқотлардан маълум бўлдики, қарама-қарши жинс вакилларининг фикрлаши ҳам турлича бўларкан. Масалан, бирор матнни ўқиган эркекда миёнининг чап ярим шаридаги миттигина бўлими ишлайди. Аёлларда эса ушбу иш учун иккала ярим шар ҳам ҳаракатга келаркан. Тадқиқот раҳбари Йель университети доктори Салли Шиллер бу ҳақда шундай дейди: «Ушбу факт эркеклар аёллардан ақллироқ экан, деган хулосани бермайди. Фақатгина тадқиқотлар шунини яна бир бор таъкидлайдики, биз турли-турлимиз...»

МИЯ ТОҒИ СОҲИБАСИНИНГ ИЗИ

Шахтёрлар катта чуқурликларда тошга айланган ўсимлик қолдиқлари, барг ва ҳайвонларнинг изларига дуч келадилар. Яқинда ураллик маъдан-шунослар ҳайратланарли топилишнинг гувоҳи бўлдилар. Шахта бошлигининг ёрдамчиси С.Гуровнинг айтишича, 900 метрдан чуқурроқдан топилган кўмир бўлағида аёл кишининг оёқ изи бор экан. Табиатнинг жумбоғини қарангки, шунча чуқурликдан топилган маъдан юзига тахминан 34-ўлчамдаги оёқ изи аниқ-тиниқ кўриниб турибди...

САҲРОГА КИМ НАЙЗА ОТДИ?

Молополлом шахри яқинидаги Калакари саҳроси бўйлаб автомобиль йўли қуриляётганда сирли топилмага дуч келинди. Ташқи кўринишдан у бир метрдан зиёдроқ наҳанг (кит) овлайдиган гарпун (илмоқли найза)ни эслатди. Топилма-ни текширган олимлар қора металлнинг юзига занглаш асари кўринмаганидан ажабланишаркан. Кимёвий таҳмин эса шунини кўрсатдики, ушбу жисм ясалган қотишма таркиби ҳозирча Ерда мавжуд эмас! Қачон ва қандай қилиб бу сирли гарпун саҳрога келиб тушди, ким ясаган, нима мақсадда эканлиги ҳалигача жумбоқ бўлиб қоляпти.

ХАЛҚАРО КЎРГАЗМА

Тошкентдаги «Интерконтинентал» меҳмонхонасида «ConsumerExpo, FoodExpo ва AgroFoodMash Uzbekistan 2003» саккизинчи халқаро кўргазмаси очилди. Кўргазма АҚШнинг TNT Productions, Inc. компанияси ҳисобланади.

— Халқаро кўргазмада саккиз мамлакатдан 39 та компания иштирок этмоқда, — деди АҚШнинг TNT Productions Inc компанияси президенти Жастин Вебб «Туркистон-пресс» мухбирига. — Қозоғистон, Россия, Ҳиндистон, Сингапур, Польша, Тайван ва Хитой мамлакатлари шулар жумласидандир. Мазкур кўргазманинг ўтказилиши халқаро ҳамкорлик истиқболларини намоён этилмоқда. Шунингдек, истеъмол бозорида янги маҳсулотлар пайдо бўлиши ва замонавий технологияларнинг ҳаётга татбиқ этилишини тезлаштиради. Кўргазманинг асосий

мақсади, озиқ-овқат ва қайта ишлаш саноатини ривожлантириш, истеъмол, халқаро ҳамкорлиқни ривожлантириш, Ўзбекистон истеъмол бозорининг янги ланишига кўмаклашишдан иборат ҳисобланади. Бизнинг компания сўнгги 15 йил давомида 200 дан зиёд кўргазмаларни АҚШнинг йирик шаҳарларида ўтказиб келди. 1987 йилдан буён эса МДХ давлатларида шундай кўргазмалар ўтказяпти.

Кўргазмани Республика кишлоқ ва сув хўжалиғи, «Ўзқишлоқхўжалиқмаш-холдинг», «Ўзмевабазаводузмасаноат хол-

«АВЕСТО» ШВЕЙЦАРИЯГА БОРАДИ

Республика киночилар уйида «Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси ва Швейцария тараққиёт бюросининг «Қайта тикланган суҳбатлар» лойиҳаси доирасида Марказий Осиё давлатлари хужжатли кино усталари томонидан сўнгги йилларда яратилган энг сара фильмлар намоиш этилди.

Истиклол йилларида мамлакатимиз хужжатли кино ижодкорлари ўз асарларида юртимизда кечаётган ижтимоий-иқтисодий, маънавий-маданий жараёнларни, мавжуд воқеликни кенг кўламда қамраб олишга интилимда. Бу жараён тадбир доирасида намоиш этилган «Қорақўл», «Авесто», «Отбег» каби фильмларда ҳам ўз

ифодасини топган.

Марказий Осиё давлатлари киночилари томонидан яратилган ана шундай юксак савиядаги ўн та фильм 2004 йилда Швейцарияда бўлиб ўтадиган Халқаро хужжатли фильмлар кинофестивалида иштирок этади.

Бегубор ёшлигимизнинг ҳар дақиқаси ғанимат, ундан унумли фойдаланайлик.

Ҳамкорлик

«Ўзбекистон экологик тараққиётининг оғишмас йўлида» шиори остида санитария, гигиена ва экологик маданият кунларини ўтказишда талаба-ёшлар ҳам фаоллик кўрсатмоқдалар. Буни Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти мисолида ҳам кўришимиз мумкин.

ЁШЛАР ФАОЛЛИК КЎРСАТМОҚДА

Олий ўқув юртининг меҳнат муҳофазаси кафедраси томонидан белгиланган режа асосида «ЭКОСАН» жамғармасининг мақсадида дастури ва лойиҳалари тадбирлари амалга оширилмоқда. «ЭКОСАН маҳаллада», «ЭКОСАН»-«Оналик ва болалик», «Ёшлар ва атроф-муҳит»-деган мавзуларда ташкил этилган саёй-ҳаракатлар ҳам қутилган натижаларни берди.

Орол денгизи тақдири, уни қайта жонлантиришга оид тадбирларга ҳам қўл урилди. Оролбўйи минтақасида истиқомат қиляётган аёллар ва болаларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадида олий ўқув юрти «ЭКОСАН» жамғармасига ўттиз минг сўм пул ўтказди.

Ақбар ЙҮЛДОШЕВ

СУМО СПОРТ ТУРИ

Ўзбекистонда Япония маданияти кунлари доирасида «Сумо-Япониянинг миллий спорт тури» мавзусида маъруза ўқилди.

Япония элчихонаси ва Инсон ресурсларини ривожлантириш ўзбек-япон маркази ҳамкорлигида япон тилини ўрганаётган пойтахт талабалари ва ёшлари билан тарих фанлари доктори Я.Когучи учрашуви ўтказилди. У айни пайтда Самарқанд давлат чет тиллар институтида талабаларга сабоқ

бермоқда.

Я.Когучининг таъкидлашича, спортнинг сумо тури бундан беш юз йил муқаддам афсонавий тарзда туғилган. Шунинг учун сумода япон полвонлари бир-бирлари билан қуришиш чоғида, ўзларига солиқ сўраб, худого илтижо қилишган. Майдон-туттида талабаларга олдин но-

пок кучлардан тозалаш мақсадида унга туз сепилган. Полвонлар бор куч-қувватларини тўплаб олишгандан кейингина курашга рухсат берилган. Фолибга ўз қувончини ошкор этиш тақиқланган.

Япон профессорининг айтишича, Японияда айни кунда 700 нафарга яқин сумочилар мавжуд. Аммо айни пайтда ушбу спорт турида чемпион — ёқодзунанинг энг юқори даражаси мўғулистонлик спортчида сақланиб турибди.

«Туркистон-пресс»

динг» компаниялари қўллаб-қувватламоқда. Мазкур кўргазма республикамизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг жаҳон бозорига чиқишига туртки беради.

— Компаниямизнинг асосий йўналишларидан бири илмий-техникавий ва инвестиция сисёатини, ташқи ва ички маркетинг изланишларини олиб бориш, корхоналар билан узвий алоқалар боғлашдан иборат, — деди «Ўзқишлоқхўжалиқмаш-холдинг» компанияси раисининг биринчи ўринбосари Дилшод Солиҳбоев. «Ўзқишлоқхўжалиқмаш-холдинг»га 17та шўъба корхонаси киради ва улар кишлоқ хўжалиқ машиналарининг кўпгина турларини ишлаб чиқаради. Асосий мақсадимиз республикамиз кишлоқ хўжалигини замонавий техникалар билан таъминлашдир. Биз бунини имкон қадар улдасидан чиқяпмиз.

САВОБ ИШНИ ҲАР КИМ ҚИЛИШИ КЕРАК...

Кўнгли ўқсик, ногирон кишиларга муруват кўрсатиш, уларни қўллаб-қувватлаш, дардига малҳам бўлиш каби савобли ишлар миллий қадриятларимиздан саналади. Президентимиз Исрол Каримов ташаббуси билан ижтимоий муҳофаза мустақиллигининг илк кунларида ноқ бозор иқтисодиётига асосланган жамият ривожининг устувор тамойилларидан бири сифатида белгилангани бежиз эмас.

Савоб ишни эса давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, ҳар ким ва ҳар кун қилиши керак. Хукуматимиз ёлғиз кексалар, пенсионер ва тиббий кўмакка муҳтож кишиларни ижтимоий ҳимоялашни қучайтириш, уларнинг ижтимоий таъминоти ва яшаш шароитини янада яхшилашга алоҳида эътибор бериб келмоқда. Ижтимоий-иқтисодий соҳани ислоҳ қилиш даврида аҳолини, айниқса, дардманд кишиларни аниқ йўналтирилган мақсадли ҳимоялаш тизими барпо этилди. Унга кўра ана шундай кишиларнинг жамиятда ўз муносиб ўрнини топишига кўмаклашиш, уларга мунтазам моддий ва маънавий кўмак кўрсатиш чоралари ҳаётга изчил татбиқ этилаётир.

БМТ Бош ассамблеясининг қарорига кўра, 3 декабрь, бутун жаҳонда бўлгани каби мамлакатимизда ҳам, Халқаро ногиронлар кунини сифатида кенг нишонланиб келинади. Бу йил ушбу санани муносиб тарзда нишонлашга Республика ташкилий қўмитаси анча эрта киритилган эътиборга лойиқдир. Жумладан, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, Соғлиқни сақлаш, Халқ таълими, Маданият ишлари, Ички ишлар вазирликлари, Ўзбекистон ногиронлар жамияти, «Соғлом авлод учун», «Маҳалла», ЭКОСАН каби жамғармалар, қўллаб-қувватлаш ташкилотлари, идора ва муассасалар бу хайрли юмушда бош-қош бўлмоқда.

Ўзига хос муруват ўн кунлиқ тарзида ўтказилажак мазкур тадбир доирасида маҳалларда истиқомат қиляётган дардманд кишилар, нуруний ҳамюртларимиз ҳолидан хабар олинади. Уларга совғалар, протез ва тиббий асбоб-анжомлар, дори-дармонлар улаштилади. Республикаимиздаги кўпгина Меҳрибонлик, Муруват-саховат уйларида, маданият саройларида хайрия концертлари, кўргазмалар, адабий анжуманлар, қизқарғин суҳбатлар ташкил этилади. Энг асосий тадбир эса пойтахтимиздаги Темирийўлчилар маданият саройида бўлиб ўтади.

ЎЗА

1 3 4 5 6